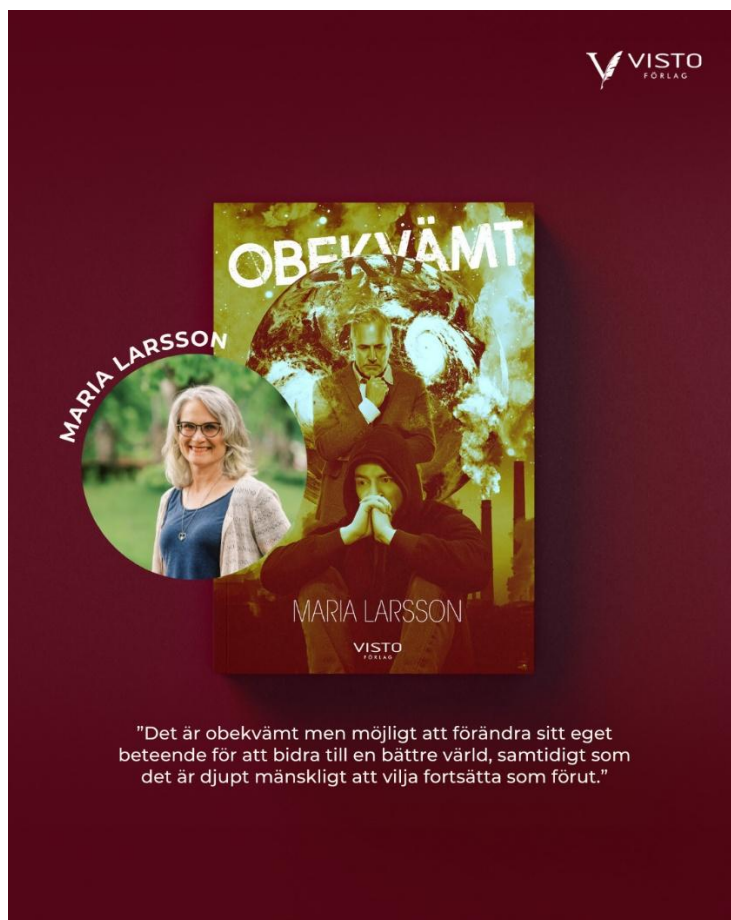

Studieplan:

Tankar och känslor om klimatförändringar

Med utgångspunkt från romanen Obekvämt

Denna studieplan är framtagen i april 2026 av Maria Larsson, miljökonsult och författare.

Inledning

Klimatförändringarna håller på att förändra förutsättningarna för ekosystem och samhällen. Vi människor måste både möta de förändringar som sker och, helst, minska klimatpåverkan. Det väcker olika sorters tankar och känslor – oro, sorg, rädsla, hopp, styrka, skaparlust etcetera.

Syftet med den här studiecirkeln är att du som deltagare ska bli stärkt i hur du kan möta den egna klimatorn och andras, hitta en trygghet i att vi människor kan förändras och känna dig bekväm med att prata om klimatfrågan med vänner och kollegor. Romanen *Obekvämt* används som ett verktyg för utbyte av tankar och känslor kopplat till klimatfrågan.

Studiecirkelns upplägg

Studiecirkeln föreslås läggas upp i fem träffar om cirka 1,5-2 timmar vardera. Till träff 2-5 förväntas man ha läst några kapitel i boken *Obekvämt*.

Träffarnas teman:

1. Uppvärmning
2. Att möta sin egen och andras klimatorn
3. Ansvar och beteendeförändring
4. Klimatorn och framtidshorisonten
5. Hur ser det hållbara samhället och vägen dit ut?

Ni får förslag på både diskussionsfrågor och övningar. Ni föreslås också titta på två korta filmer, som underlag för diskussion. Om ni inte är så många kan man titta på dem på en laptop, annars kan man behöva en projektor. Det går också att komma överens om att titta på filmerna hemma i förväg.

Några av övningarna kan man göra antingen sittande eller stående. Att göra dem ståendes ger mer energi och gör det lättare att få till bra diskussioner, men det är inte alltid man har möjlighet till det.

Kort cirkelledarhandledning

Det är bra att utse en person som leder samtalet. Det behöver inte vara samma person varje träff.

Cirkelledarens uppgift är att:

- skapa trygghet och struktur
- se till att alla kommer till tals
- hålla samtalet framåtriktat
- påminna om studiecirkeln som demokratisk form

Att leda svåra samtal

- Undvik ”rätt svar” – ställ följdfrågor
- Sammanfatta neutralt vid oenighet
- Avbryt vid personangrepp, inte vid åsiktsskillnader
- Påminn om samtalsregler vid behov
- Det är okej att stanna i mörker – men cirkeln ska inte sluta där
- Uppmuntra olika former av engagemang

Om samtalet fastnar

- Gå tillbaka till diskussionsfrågan
- Ställ en mer övergripande fråga
- Låt deltagarna prata två och två en stund
- Betona att folkbildning stärker förmågan att delta, inte ger färdiga lösningar

Att göra en värderingsövning

Vid ett par tillfällen föreslås ni göra en värderingsövning. Det är ett utmärkt sätt att reflektera tillsammans. Om ni har möjlighet kan ni använda rummet för att ta ställning till vad ni tycker och tänker om olika frågor.

Grundregler för värderingsövningar:

1. Det finns inget rätt eller fel, var och en får tycka som den vill.
2. Fundera någon minut innan ni går och ställer sig där ni vill stå, eller tar ställning på något annat sätt, utse någon som får bestämma när det är dags.
3. Ifrågasätt inte varandras ställningstaganden utan var nyfikna på vad de andra tycker och varför ni tycker olika.
4. När alla har tagit ställning kan de som vill berätta om eller kommentera sin ståndpunkt.

I den här studiecirkeln föreslås att ni gör värderingsövningen ”Linjen”, som går ut på att man har en tänkt skala i rummet mellan två olika ytterligheter. Ni ska ställa er på skalan utifrån hur mycket ni håller med de olika ytterligheterna. Cirkelledaren eller någon annan läser upp ett påstående och visar var i rummet den tänkta linjen går och var ytterligheterna är (*Håller med helt* respektive *Håller inte alls med*).

Om ni inte vill eller har möjlighet att använda rummet för att ta ställning, gör övningen sittande. Läs upp ett påstående och låt alla reflektera i en minut över till vilken grad man håller med. Håller med helt? Håller inte alls med? Något mitt emellan? Diskutera!

Träff 1, Uppvärmning

Syfte

- Lära känna varandra
- Sätta spelregler för gruppen
- Öva på att sätta ord på klimat känslor och våga prata om dem

Inledning

Presentera er för varandra med namn och en dold talang (vad är ni bra på som de andra troligen inte vet om?).

Låt alla fundera en minut över vad hen förväntar sig att få ut av studiecirkeln. Därefter berättar alla för varandra om sina förväntningar.

Kom överens om vilka regler ni ska ha för era träffar. Hur ofta ska ni ses? Får man ta upp telefonen under mötet? Hur ska ni göra för att alla ska komma till tals? Ska ni ha fika? Finns det annat som är viktigt för att ni i gruppen ska må bra och ha en givande stund tillsammans?

Praktisk övning: Hur känns klimatfrågan?

Förberedelser: Se till att alla har något att skriva på, antingen var sitt papper eller ett större gemensamt som alla kan se. En whiteboard går alldeles utmärkt. Det behövs också pennor. Se till att ni kan spela upp ljud (MP3-fil) så att alla hör, till exempel från en telefon.

Övningen går ut på att ni ska lyssna på ord och musik och fånga upp eventuella känslor som väcks, försöka formulera dem och skriva upp dem efterhand som de dyker upp. Alla ska vara tysta under övningen. Kommentera inte vad som skrivs i det här läget.

Gör gärna övningen medan ni går omkring i rummet.

Här hittar ni ljudfilen *Ord som väcker känslor*: [Studieplan: Tankar och känslor om klimatförändringar](https://resurssmartsamhalle.simplero.com/courses/126991-inspireras-och-diskutera/lessons/2349492-studieplan-tankar-och-kanslor-om) (<https://resurssmartsamhalle.simplero.com/courses/126991-inspireras-och-diskutera/lessons/2349492-studieplan-tankar-och-kanslor-om>)

När musiken tystnar, sätt er tillsammans och titta på de ord ni har skrivit upp. Reflektera över dem och diskutera. Förslag till diskussionsfrågor:

- Vad var det för känslor som väcktes?
- Vilka ord väckte starkast känslor?
- I vilka klimatrelaterade situationer känner ni de känslor ni har skrivit upp?
- Vad känns hoppfullt kopplat till klimatfrågan?
- Finns det ytterligare känslor inför klimatförändringarna, som ni har alltid eller från och till?

Värderingsövning om synen på framtiden

Se avsnittet *Att göra en värderingsövning* i början av det här kompendiet!

Välj ett eller flera av följande påståenden:

1. En hållbar framtid är roligare än en ohållbar framtid.
2. Jag känner hopp inför framtiden.
3. Jag känner mig inspirerad att bidra till en mer hållbar framtid.

Träff 2, kapitel 1-19: Att möta sin egen och andras klimatoro

Innan träffen, läs **kapitel 1-19** i boken Obekvämt.

Syfte

Syftet med träff 2 är att reflektera över och diskutera:

- Synen på miljöengagerade personer.
- Den egna och andras klimatoro.
- Hur det är att ändra beteende.

Inledning

Låt var och en säga ett par (men inte mer!) meningar om sin läsupplevelse.

Fanns det något ni tyckte särskilt mycket om i det ni har läst? Eller något ni reagerade särskilt starkt på, positivt eller negativt? Vad var det i så fall? Varför fick det er att känna så?

Teman med diskussionsfrågor

Att vara töntig och negativ

I boken Obekvämt möter Patrik vid flera tillfällen personer som har ett större miljöengagemang än han själv och han reflekterar över hur de är. Här är två situationer:

På en workshop om den nya översiktsplanen lyfter kommunekologen och miljöstrategen olika perspektiv på varför det inte vore bra att bygga ut staden norrut.

Det måste vara tråkigt att alltid vara så negativ, tänkte Patrik och försökte dölja en suck. Miljömänniskorna hittade alltid problem med alla utvecklingsförslag.

Patrik står i kassan i mataffären.

Kvinnan före honom i kassan hade kundvagnen full. Han konstaterade att hon hade massor av flergångskassar med sig. Behövde inte köpa en enda. Det tyckte han skulle kännas snålt på något sätt, eller lite töntigt.

Förslag till diskussionsfrågor:

- Tycker ni att miljöengagerade personer är negativa och töntiga? Varför eller varför inte?
- Har ni själva mötts av att folk ser negativt på er på grund av ert miljöengagemang? Har det förekommit hot och hat? Hur känns det?
- Hur skulle ni vilja att miljöengagerade personer uppfattades?
- Vissa politiker säger att klimatmålen är orealistiska. Vi måste anpassa oss till verkligheten, allt annat är naivt. Forskaren Maria Wolrath Söderberg resonerar: "Är det realistiskt att justera målen efter politiska svårigheter – eller att justera politiken efter verklighetens gränser? Kanske är den verkliga realismens första steg att sluta låtsas att problemet försvinner när vi sänker ambitionerna." Vad tycker ni?
- Hur kan man bemöta negativa kommentarer om ens person som grundar sig i det egna miljöengagemanget?

Hur förhåller man sig till nyhetsrapporteringen?

I boken citeras FN:s generalsekreterare:

”Det kan vara för sent för att undvika flera katastrofala så kallade tipping points, säger FN:s generalsekreterare. Vi har inte råd att inte agera kraftfullt för att minska klimatpåverkan. Klimatförändringarna är här och nu, det kostar oss mänskligt lidande, försämrade produktionsmöjligheter och stora kostnader redan idag och värre blir det i framtiden.”

Förslag till diskussionsfrågor:

- Hur reagerar ni själva på den här typen av nyheter? Vilka känslor väcks?
- Vilket ansvar har massmedia för att lyfta klimatfrågan? Gör de det på ett bra sätt idag?
- Hur ser balansen ut i massmedia mellan att skrämmas och inge hopp?

Framtidstro

I Ungdomsbarometern som redovisades i mars 2026 ser 31 procent av ungdomarna miljö- och klimatfrågor som en viktig samhällsfråga, jämfört med 48 procent 2021. Samtidigt lyfts miljö- och klimat fram starkast, när ungdomarna i fritext får ange vilka samhällsfrågor som oroar mest.

Enligt Ungdomsbarometern är det endast två av tio unga som ser ljusst på samhällets framtid. År 2015 svarade mer än dubbelt så många detsamma (40 procent). 43 procent ser mörkt på samhällets framtid.

I ett läge där samhällsoptimismen är låg tenderar engagemanget att förskjutas från det kollektiva till det personliga, vilket ligger i linje med en mångårig trend där unga i större utsträckning fokuserar på den egna tryggheten, ekonomin och möjligheten att skapa stabilitet i vardagen.

Ungdomsbarometern ser ett mönster i att den upplevda möjligheten av att kunna påverka samhället fortsätter att minska. Få unga upplever att de har stora möjligheter att göra skillnad, och gruppen som känner att de kan påverka samhället har blivit betydligt mindre över tid.

I boken Obekvämt stannar Oskar hemma från skolan och det visar sig så småningom att han är deprimerad och har klimatångest. I kapitel 7 börjar Patrik inse att Oskar mår dåligt.

– Du, prata med mig! Du måste berätta varför du inte är i skolan, du kan inte bara stanna hemma utan anledning, det blir ogiltigt frånvaro.

Ett mummel hördes under kudden.

– Vad sa du?

– Vem bryr sig, sa Oskar lite högre.

En plötslig iskyla rann som kallt vatten nerför ryggraden och fick oron att ge vika för rädsla, som snabbt slog över i ilska.

– Vad då vem bryr sig? Jag bryr mig! Och du borde bry dig väldigt mycket, det är ditt liv det handlar om.

– Vilket liv? fråste Oskar och tog bort kudden. Kan inte du bara sticka, jag vill vara i fred! Oskar kröp längst in mot väggen och begravde ansiktet under kudden igen.

Patrik har svårt att förstå Oskar, men dottern Johanna försöker förklara för honom (kapitel 9):

Han känner det som att världen håller på att gå under. I det perspektivet blir skolan helt meningslös – varför utbilda sig om man inte har någon framtid?

Förslag till diskussionsfrågor:

- Hur ser er egen erfarenhet ut av att möta andras klimatångest?
- Finns det personer i er omgivning som ni vet eller tror är mycket oroliga för klimatförändringarna? Om ja, brukar ni prata med den eller dem om det? Hur är det i så fall?
- Vad skulle ni svara om ert barn frågade er: ”Tror du att vi kommer att lösa klimatkrisen?”
- Hur lever man som förälder till ett barn som vill ta livet av sig?

Att ändra beteende

Patriks barn pressar honom att ta mer miljöhänsyn, men han vill helst fortsätta som förut. Han tycker inte att man kan ställa så stora krav på den enskilda människan.

I kapitel 18 ser Oskar på Patrik med besvikelse i blicken och säger:

– Så du klarar av att tänka miljö när du väljer stolar, men sen ska du flyga på din semester?

Förslag till diskussionsfrågor:

- Vilka miljövänliga beteenden är enkla respektive svåra?
- Är det någon som pushar er till att bli mer miljövänliga, eller är det ni som pushar andra? Hur känns det?

Värderingsövning: Har du aktivt eller passivt hopp?

Om man bygger sitt hopp på att teknikutvecklingen ska lösa klimatfrågan, eller på att klimatfrågan inte är så farlig, finns det ingen större anledning att engagera sig för att minska sin egen eller andras klimatpåverkan – det löses ju ändå, av sig själv. Man kan kalla det passivt hopp, eftersom det är passiviserande.

Motsatsen är aktivt hopp – att se problemet i vitögat och vilja göra något åt det. Forskaren Maria Wolrath Söderberg skriver: ”Det hoppet kan driva oss att vilja och våga göra allt vi kan och att tillsammans ta oss ur en svår situation. Det kan beskrivas som motsatsen till vanmakt och är fyllt av den kraft som kommer av att man kavlar upp ärmarna och bistert hugger i.”

Gör en värderingsövning enligt instruktionerna under avsnittet *Att göra en värderingsövning* i inledningen till det här kompendiet. Tänk er en skala, med passivt hopp i ena änden och aktivt hopp i den andra. Var befinner ni er? Varför? Hur känns det? Var befinner sig era nära och kära, eller era kollegor?

Träff 3, Ansvar och beteendeförändring

Innan träffen, läs **kapitel 20-36** i Obekvämt.

Syfte

Den här träffen syftar till att diskutera ansvar för klimatomställningen samt öka kunskap och insikt om beteendeförändring.

Inledning

Låt var och en säga ett par (men inte mer!) meningar om sin läsupplevelse.

Fanns det något ni tyckte särskilt mycket om i det ni har läst? Eller något ni reagerade särskilt starkt på, positivt eller negativt? Vad var det i så fall? Varför fick det er att känna så?

Teman med diskussionsfrågor

Politikernas ansvar och möjligheter

I boken Obekvämt tas på flera ställen upp vem som egentligen har ansvar för att lösa klimatfrågan. Här följer tre exempel:

1. Kapitel 20. Patrik och hans dotter Johanna pratar om varför Oskar inte vill flyga. Johanna säger att Oskar tycker att ingen bryr sig, att ingen tar ansvar för vad de själva gör.

Patrik blev provocerad.

– Jag tycker att det är fel att kräva av den enskilda människan att hon ska göra uppoffringar, sa han. Klimatfrågan behöver lösas mer på systemnivå.

– Vad menar du?

– Samhällsnivå. Lagstiftning, skatter, näringslivsutveckling, teknikutveckling.

– Men så bra pappa, då är du ju rätt man för uppdraget! Du är ju politiker, vad gör du för att lösa klimatfrågan?

– Alltså jag tänkte på en högre nivå, muttrade Patrik. Staten, EU, FN. Fast jag har faktiskt sett till så att vi fått bättre sopsortering i kommunhuset.

2. Kapitel 31. På samrådsmötet om översiktsplanen ställer Ylva, 18 år, politikerna mot väggen.

– Är naturen viktig eller inte? När ska miljöfrågorna på riktigt påverka stora beslut i kommunen? Är det inte dags för det nu? Vi ungdomar vill att ni tar vår framtid på allvar.

Nu! Inte sen, nu!

Patrik försvarar sig:

– Samhällsutveckling är en komplex historia och vi måste ta många olika hänsyn, både ekonomiska, miljömässiga och sociala. Kommunens ekonomiska utveckling är viktig för att vi ska ha råd att ta hand om vår miljö.

3. Kapitel 34. Patriks vän Stefan är också politiker, men mer miljöengagerad än Patrik. Ändå driver han miljöfrågorna väldigt försiktigt. Varför? undrar Patrik.

– Vill du sitta kvar kan du inte vara för obekvämt, konstaterade Stefan och kliade sig i nacken. Man får skynda långsamt. Det är det som är demokratins nackdel, folket måste med på tåget, annars blir du bortröstad. Det gäller att hitta en balans mellan diplomati och att driva förändring mer aktivt.

Förslag till diskussionsfrågor:

- Titta på texterna ovan. Om du vore en person i boken, vad skulle du då vilja ha för repliker i de olika situationerna, som svar på eller kommentar till det som sägs, eller frågor till personerna i scenerna.
- I boken *Demokratin dör i hettan* av journalisten Erika Bjerström tar hon upp att ansvaret för klimatkrisen har flyttats från system till individ. Vem gynnas av en sådan förskjutning? Hur påverkar det känslor av makt eller vanmakt?

I kapitel 30 försöker Kommunekologen Lovisa förklara för Patrik vad hon menar med att hon tycker att kommunpolitikerna måste tänka mer långsiktigt.

– Grejen är att det här med hoten mot naturvärdena och naturens robusthet är på riktigt. Det är inget vi kan välja att ta på allvar eller inte, förr eller senare måste vi ta tag i det, och ju längre vi låter det gå åt fel håll desto större blir problemen och desto mer kommer även vi människor att drabbas. Det verkar som att ni beslutsfattare tror att vi väljer mellan att "ha det som nu" och "hållbar utveckling", men så är det ju inte. Vi väljer mellan en hållbar värld och en massa, stora problem, med instabilt klimat, med allt var det innebär, utarmad biologisk mångfald, förlust av den biologiska produktionsförmågan, försämrade förutsättningar för jordbruk, utfiskade hav och så vidare. Varje litet beslut kanske inte spelar så stor roll, men man undrar ibland hur ert långsiktiga mål ser ut.

Lovisas funderingar knyter an till filmen *2040 ser världen inte ut som nu*, <https://youtu.be/Dqzsz48DGbY>, 6.50 min lång. Se filmen tillsammans!

Förslag till diskussionsfrågor:

- Vad är era spontana reaktioner på filmen – vad tänker och känner ni?
- Vad tänker ni om politikernas ansvar – hur långt in i framtiden sträcker sig en kommunpolitikers ansvar? Är det skillnad för en riksdagspolitiker?
- Vad tror ni kommer att vara det mest positiva med att ställa om till ett hållbart samhälle?
- Vad tror ni kommer att vara jobbigast?
- Vad har ni för råd till politiker kring hur de ska lyfta det positiva utan att ducka för det jobbiga?
- Vilka frågor skulle du vilja ställa till makthavarna om hur de arbetar för en hållbar framtid?

Praktisk övning om beteendeförändring

Förberedelser: Ni behöver ett stort papper eller en whiteboard och pennor.

Att välja att åka tåg istället för att flyga, att sopsortera och att laga mer vegetarisk mat är exempel på klimatsmarta beteenden som tas upp i boken *Obekvämt*. Om man inte är van kan det ta emot att ändra beteende.

Brainstorma kring frågan ”Vilka beteenden är lätta eller svåra att ändra så att de blir mer klimatsmarta?”. Skriv upp dem på ett papper eller en whiteboard under rubrikerna Lätt respektive Svårt.

Förslag till diskussionsfrågor:

- Är ni överens om vad som är lätt respektive svårt?
- Vad är det som gör att det är lätt eller svårt?

För att lyckas ändra beteende är det, lite förenklat, tre ingredienser som behövs: Man måste **vilja**, alltså på något sätt vara motiverad till att förändras. Man behöver **veta** en del om varför man ska förändras, om den aktivitet som ska förändras med mera. Man behöver också **kunna**, alltså ha en praktisk och ekonomisk möjlighet att åstadkomma förändringen.

Titta på er lista över beteenden som är svåra att förändra och välj ett som ni alla tycker är svårt. Förslag till diskussionsfrågor:

- Vad skulle få er att göra förändringen? Utgå ifrån Vilja, Veta, Kunna – är det viljan som saknas, behöver ni veta mer, eller skulle det behöva vara enklare eller billigare att göra ”rätt”?
- Vad skulle öka respektive minska viljan att göra förändringen?
- Hur skulle det kännas att göra förändringen? Vad skulle era vänner och arbetskamrater tycka?

Lite senare i boken (kapitel 40) säger Patriks kompis Stefan:

Det är inte så lätt att bete sig rätt i ett samhälle där normer och strukturer säger något annat. Vi lever i ett konsumtionssamhälle, där normen är att vi ska flyga på semester och shoppa loss på Black Friday.

Det är svårt för en enskild individ att ändra konsumtionsnormer. Konsumtion är långt mycket mer än att tillfredsställa behov. Vi använder konsumtion för att signalera tillhörighet till en viss samhällsgrupp och vilka sociala normer vi har.

Förslag till diskussionsfrågor:

- Vad vill vi absolut äga och vad kan vi dela med andra?
- Hur kan vårt behov av att vara som alla andra tillfredsställas på ett hållbart sätt? Betyder det att ”alla andra” också måste konsumera hållbart?
- Vad tycker jag om de beteendeförändringar som jag har gjort? Vad vann jag, vad förlorade jag?
- Hur kan man hantera konflikten mellan viljan att göra gott kontra viljan att konsumera?

Träff 4, Klimatord och framtidshorisonten

Innan träffen, läs **kapitel 37-59** i boken *Obekvämt*.

Syfte

Syftet med träff 4 är att:

- Fördjupa diskussionen kring värdeladdade ord.
- Reflektera över hur långt borta framtiden är.
- Reflektera över människans resursanvändning.

Inledning

Låt var och en säga ett par (men inte mer!) meningar om sin läsupplevelse.

Fanns det något ni tyckte särskilt mycket om i det ni har läst? Eller något ni reagerade särskilt starkt på, positivt eller negativt? Vad var det i så fall? Varför fick det er att känna så?

Teman med diskussionsfrågor

Är du en klimatanarkist?

I Patriks diskussioner med vännen Stefan och med sina kollegor i kommunhuset används ord som kan vara värdeladdade. Diskutera nedanstående ord – vad väcker de för känslor, hur används de, vilka synonymer finns och är de likvärdiga? Vilka ord använder ni själva? Finns det fler värdeladdade ord kring klimatfrågan?

- Klimatkris
- Alarmist
- Klimatanarkist
- Klimataktivist

Fler frågor:

- Skulle ni vilja vara mer eller mindre aktiva än ni är nu i frågor om hållbar utveckling? Varför? Om ni vill vara mer aktiva, vad är det som hindrar er?
- Var går er egen gräns för vad ni är beredda att göra? Civil olydnad?
- Vad skulle era kollegor tycka om ni började prata mer om miljöfrågor på era arbetsplatser? Hur skulle det kännas för er?

Hur långt bort är framtiden?

Patrik reflekterar över tid i kapitel 45:

Han själv skulle vara nästan sjuttio år 2045, det var ju ganska troligt att han levde då, för att inte tala om Johanna och Oskar, de skulle vara runt fyrtio. Och deras barn, hans barnbarn, de var kanske tonåringar mot slutet av 2040-talet.

Plötsligt kom framtiden så nära. Klimatförändringarna var redan här, det hade forskarna konstaterat, och ju längre det dröjde innan klimatutsläppen minskade drastiskt, desto större skulle konsekvenserna bli. Och konsekvenserna skulle drabba honom själv, hans barn och hans barnbarn. Vad skulle hans egen historia bli de närmsta tjugo åren? Vad skulle han

kunna berätta för sina barnbarn om vad han gjort och inte gjort för att bidra till en hållbar utveckling?

Förslag till diskussionsfrågor:

- Vem känner du som troligen lever år 2045, när Sverige har som mål att vara klimatneutralt?
- Hur långt in i framtiden påverkar du?

Hur många jordklot kan vi använda?

Olivia, som är miljöstrateg i Eketofta kommun, pratar i kapitel 46 om att vi överanvänder jordens resurser.

– Globalt sett använder vi människor resurser som om vi hade 1,7 jordklot. Det skapar miljöproblem, sociala problem och i förlängningen även ekonomiska problem. Vi slösar med jordens resurser.

Titta på filmen ”Hur många jordklot kan vi använda?” <https://youtu.be/ypFhKZ5xFTQ>, 4.57 min lång.

Förslag till diskussionsfrågor:

- Vad är era spontana reaktioner på filmen – vad tänker och känner ni?
- Invånarna i Luxemburg använder mer än dubbelt så mycket resurser som vi i Sverige, medan mexikanerna använder cirka hälften av vad vi svenskar använder. Invånarna i Qatar, som har högst konsumtion per invånare, använder cirka 22 gånger mer resurser än de länder som använder minst, per capita. Är det rimligt att vissa länder eller vissa personer använder mer resurser än andra? Varför/varför inte?
- Skulle vi kunna minska vår resursanvändning och ändå leva ett gott liv? Vad skulle vara lätt respektive svårt?

Bonusfråga

Vad skulle du säga till ditt kommunalråd om du blev inbjuden på fika?

Träff 5, Hur ser det hållbara samhället och vägen dit ut?

Innan träffen, läs resten av boken Obekvämt.

Syfte

Syftet med den sista träffen är att:

- Reflektera över vad vi vinner och förlorar på en hållbar utveckling.
- Synliggöra och diskutera vilka ord som kan och bör användas för att beskriva hur en hållbar utveckling ser ut, och vägen dit.
- Summera tankar, insikter och upplevelser från studiecirkeln och läsningen av boken Obekvämt.

Inledning

Låt var och en säga ett par (men inte mer!) meningar om sin läsupplevelse.

Fanns det något ni tyckte särskilt mycket om i det ni har läst? Eller något ni reagerade särskilt starkt på, positivt eller negativt? Vad var det i så fall? Varför fick det er att känna så?

Teman med diskussionsfrågor

Ekonomi, miljö och människa

Det pratas allt mer om att det ekonomiska systemet behöver ställas om för att vi ska nå en hållbar utveckling. I boken Obekvämt lyfts det på olika ställen. Patrik reflekterar om hållbarhet som en förutsättning för konkurrenskraft och vem som egentligen skulle vara vinnare och förlorare om samhället ställde om till en mer hållbar utveckling.

I kapitel 60 läser Johanna i sin lärobok och berättar för Patrik:

... när det är stor ojämlikhet i samhället så minskar tilliten och det blir ökad polarisering. Då minskar viljan att gå med på lagstiftning som är för det allmännas bästa, som till exempel lagstiftning som behövs för en hållbar utveckling. De som har det sämst ställt kommer att protestera mot förändringar som upplevs som orättvisa. I ett mer jämlikt samhälle är det lättare att få igenom politik som är bra för alla.

Förslag till diskussionsfrågor:

- Vad vinner vi som personer på en hållbar utveckling, kortsiktigt och långsiktigt?
- Vad förlorar vi, kortsiktigt och långsiktigt? Hur känns det?
- Kan ökad jämlikhet göra det lättare att få medborgarna att gå med på förändringar som behövs för att nå en hållbar utveckling?

Praktisk övning: Vägen till hållbarhet

Förberedelser: Ni behöver penna och papper, helst ett stort papper också eller en whiteboard.

På partiets framtidskonferens hamnar Patrik på ett seminarium om framtidsbilder i kapitel 63. Föreläsaren inleder:

– Hur kul låter det att vi ska sluta flyga, minska köttätandet och begränsa konsumtionen? Vilken bild ger det av framtiden? Sluta, minska, begränsa, det är ord som inte skapar energi och de är inte särskilt lockande. De säger heller ingenting om hur alternativet till det

samhälle vi har idag skulle kunna se ut. Om bilderna av det hållbara samhället är vaga, skrämmande och tråkiga är det svårt att hitta en drivkraft för att skapa förändring. Därför är det viktigt att beskriva positiva framtidsbilder som skapar lust och engagemang.

Gör de två övningarna som Patrik får delta i på seminariet:

1. Vad gör livet värt att leva? Ha en brainstorm och skriv upp allt ni kommer på på ett papper eller en whiteboard. Efter någon minut, titta på det ni har skrivit upp och diskutera – skulle detta kunna finnas i ett hållbart samhälle?
2. Använd din fantasi för att göra en tidsresa, till det hållbara, resurssmarta samhället. Låtsas att du befinner sig i år 2053 och skriv ner din egen berättelse om något som hade förändrats i ditt liv de senaste trettio åren. Beskriv en pryl som har försvunnit, en vana som du har ändrat eller en samhällsförändring. Hur gick det till? Hur påverkade det dig? Berätta så levande och detaljerat du kan. Bryt efter 10-15 minuter och läs upp det ni har skrivit för varandra. Vilka känslor väcks när ni lyssnar på varandras berättelser? Hur var det att skriva din egen berättelse?

Förslag till diskussionsfrågor:

- Vilka ord använder ni för att beskriva det hållbara samhället?
- Vilka ord används i massmedia och av olika politiska partier?
- Om tjugo år, när Sverige har nått nettonollutsläpp av växthusgaser, och ni sitter och pratar med ert barn eller barnbarn om hur det var när världen ställde om till ett hållbart samhälle, vad tror ni att ni då berättar om er egen upplevelse av omställningen?
- Patrik funderar: *Hur ska vi få med oss människorna, väljarna, på omställningen till en hållbar utveckling?* Vad skulle du vilja ge honom för råd?

Slutdiskussion

Försök summera för er själva och varandra hur ni har upplevt den här studiecirkeln.

Förslag till diskussionsfrågor:

- Har boken och diskussionerna lett till några nya insikter eller tankar? Vilka i så fall?
- Har dina känslor inför klimatfrågan förändrats med den här studiecirkeln?
- Vad har du tyckt om att prata miljöfrågor utifrån en skönlitterär bok?
- Vilka forum har du att prata miljöfrågor i framöver?